

JISMONIY MADANIYAT SOHASI TALABALARINING ILMIY FAOLIYATINI TASHKIL ETISH TIZIMINI MUAMMOLARI

Maxmudov B.A.

TAFU Maktabgacha ta'lim kafedrası dotsenti, PhD

Tayanch so'zlar: jismoniy madaniyat, talaba, pedagogika, ta'lim, tizim, ilmiy faoliyat, xorijiy tajriba, kasb, jarayon.

Ключевые слова: физическая культура, студент, педагогика, образование, система, научная деятельность, зарубежный опыт, профессия, процесс.

Key words: physical culture, student, pedagogy, education, system, scientific activity, foreign experience, profession, process.

Резюме:

Mazkur maqola jismoniy madaniyat sohasi talabalarining ilmiy faoliyatini tashkil etish tizimini muammolari va u faoliyatni takomillashtirish yo'llari borasida fikrlar keltirilgan.

Резюме:

В статье представлены взгляды на проблемы системы организации научной деятельности студентов в области физической культуры и пути ее совершенствования.

Summary:

This article presents the views on the problems of the system of organization of scientific activity of students in the field of physical culture and ways to improve it.

Jahon ta'limining rivojlanish tendensiyalari negizida, ta'lim jarayoni subyektlari faoliyatini tashkil etishni muvofiqlashtirish, har tomonlama barkamol shaxsni voyaga yetkazishda, ilmiy tadqiqot ishlarning samaradorligini takomillashtirish vazifalari muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bugungi kunda AQSH, Angliya, Rossiya, Xitoy, Janubiy Koreya kabi davlatlarning yetakchi oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak jismoniy tarbiya mutaxassislarining ilmiy tadqiqot ishlarini tashkil qilish orqali yuksak salohiyatli, raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashga oid tadqiqotlar amalga oshirilmoqda.

Dunyo miqyosida oliy ta'lim muassasalari tahsil oluvchilarining bilim, ko'nikma, malaka egallashlarini takomillashtirish, ta'lim sifatini oshirish, uni insonparvarlashtirish, ta'limning uzviyligi va uzluksizligi, rivojlantiruvchi va ijtimoiylashtiruvchi maqsadlarini ta'minlash[1,2], mutaxassislarni, shu

jumladan, jismoniy madaniyat ta'lim yo'nalishi talabalarining kreativligi, ijodkorligini oshirishda ilmiy tadqiqot funksiyalarini takomillashtirish vazifalari qo'yilmoqda.

Mamlakatimizda nafaqat jismoniy madaniyat ta'lim yo'nalishi balki boshqa ta'lim yo'nalishlarida ham talabalar tomonidan olib boriladigan ilmiy tadqiqot (referat, mustaqil ish, kurs ishi, bitiruv malakaviy ishi hamda pedagogik amaliyot) ishlarni amalga oshirishda talabalar qator muammolarga duch kelmoqdalar. Buning asosiy sababi talabalar tomonidan bajariladigan ilmiy ishlarni amalga oshirish mexanizmini tushunmaganliklari bois qanday tartibda rasmiylashtirish borasida yetarlicha bilimga ega emasliklaridadir[3]. Shuningdek, talabalar tomonidan mustaqil bajariladigan referat, mustaqil ish, kurs ishi va bitiruv malakaviy ishlari avvalo, biron fan tarkibida alohida mavzu sifatida o'quv mashg'ulotlarini tashkil etish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Chunki, har qanday insondan o'zi bilmagan va anglab yetmagan bilim yoki tajribani so'rashni mantiqsizlik bilan tenglashtirish mumkin. Shu bois mazkur jarayonni amalga oshirishda, talabalar bilimni takomillashtirishda har bir fan mazmunidan kelib chiqib, referat, mustaqil ish, kurs ishi va bitiruv malakaviy ishlari qay tartibda rasmiylashtirish va bajarish jarayonida nimalarga e'tibor berish lozimligini izohlash lozim.

Talabalarining ilmiy faoliyatini tashkil etish tizimini takomillashtirish yuzasidan turli fan tarmoqlarida M.Qaxxarova, O.Muminov, K.M.Maxkamjonov, L.R.Ayrapetyans, T.S.Usmonxo'jayev, S.S.Xo'jayev, Y.Masharipov R.H.Djurayev, S.T.Turg'unov, J.G'.Yo'ldoshev, Sh.Qurbonov, U.SH.Begimqulov, S.S.G'ulomov, Q.O'rolov, Q. N.Abdurahmonovlar tomonidan o'rganilgan bo'lsa, MDH mamlakatlari olimlaridan A. Chesnokov, A.M. Voronin, V.P.Kvasha, N.V. Konoplina, L.G. Rodionova, M. V. Klarin, V.Bespalko, L.S.Podimova tadqiqotlarida xorij o'qitish jarayonida ilmiy faoliyatni tashkil etish modellar tahlillari keltirilgan. Shuningdek, ilmiy faoliyatni olib borish yuzasidan xorij mamlakatlarda M.O'Maxouny, Metyo Xolms, C. Jenks, P.Skott kabi olimlarning tadqiqotlari talabalarning ijtimoiylashuvi jarayonida ilmiy-pedagogik, psixologik masalalar o'rganilgan.

Tahlillarga ko'ra, jismoniy madaniyat sohasi talabalarining ilmiy faoliyatini tashkil etish tizimini takomillashtirish muammosi yetarlicha tadqiq qilinmaganligi mazkur jarayonni keng qamrovli o'rganish va takomillashtirishni talab etadi.

Bu borada quyidagi muammolarni ilmiy tadqiqot doirasida o'rganishni talab etadi:

jismoniy madaniyat sohasi talabalarinining ilmiy faoliyatini tashkil etishning metodologik-nazariy asoslarini va uning mexanizmining tahliliy jihatdan tavsiflash;

jismoniy madaniyat sohasi talabalarinining ilmiy faoliyatini tashkil etishda amaldagi ilmiy tadqiqot olib borish tartibini tanqidiy o'rganish asosida uning pedagogik strukturasi kalsifikatsiyalash;

jismoniy madaniyat sohasi talabalarinining ilmiy faoliyatini tashkil etishda har bir parametrlarning rasmiylashtirish tartibini takomillashtirish;

jismoniy madaniyat sohasi talabalarinining ilmiy faoliyatini tashkil etishda amalga oshiradigan metodikani takomillashtirish asosida uni amaliyotga tatbiq etish samaradorligini aniqlash;

talabalarni jismoniy madaniyat sohasida ilmiy faoliyatni mustaqil olib borishlari ta'minlovchi o'quv adabiyotlarini yaratish;

jismoniy madaniyat sohasi talabalarinining ilmiy faoliyatini tashkil etish bo'yicha uning mazmuniga qo'yiladigan talablarni takomillashtirishga qaratilgan takliflar ishlab chiqish.

Yuqorida keltirilgan muammolarni xal etish natijasida jismoniy madaniyat sohasi talabalarinining ilmiy faoliyatini tashkil etishda vata'lim samaradorligini oshirishda, jismoniy madaniyat ta'lim yo'nalishi tizimini rivojlantirishda foydalanilishi bilan izohlanadi hamda oliy ta'lim muassasalar tizimini yanada takomillashtirish bo'yicha meyoriy-huquqiy hujjatlar va chora-tadbirlar dasturlarini tayyorlashda, talabalar ilmiy faoliyatini samaradorligini oshirishga hizmat qiladi.

Adabiyotlar:

1. Зиёмухаммадов Б. Абдуллаева Ш. Педагогика. -Т.: Ўқитувчи, 2000. -126б.
2. Слобачиков В.И. Инновационное образования. //Ж. Школьные технологии. -2005. -№2. - 4-12 с.
3. Мкрытичян Г.А. Параметры педагогической экспериментальной деятельности. // Ж. Педагогика. -2001. -№5. -45-50 с.
4. Подласый.И.П. Педагогика . 2-х томах.-М.: Владос, 2004.-572 с.